

Використані джерела

1. Барінов В. А. Развитие сетевых формирований в инновационной экономике / В. А. Барінов, Д. А. Жмуров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dis.ru/library/561/25924/>
2. DSN Global 100: The Top Direct Selling Companies in the World [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://directsellingnews.com/index.php/view/dsn_global_100_the_top_direct_selling_companies_in_the_world/
3. Fitzpatrick R. L. Ten Big Lies of Multilevel Marketing /R. L. Fitzpatrick MLM-Watch: the Sceptical Guide [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.mlmlwatch.org/01General/10lies.html>.
4. Multi-Level Marketing and Scheme of Pyramid selling [Электронный ресурс]: – Режим доступа: [http://www.competitionbureau.gc.ca/eic/site/cb-bc.nsf/vwapj/Eng-MLM-Info-Bulletin-20080331-Draft\(3\).pdf/\\$FILE/Eng-MLM-Info-Bulletin-20080331-Draft\(3\).pdf](http://www.competitionbureau.gc.ca/eic/site/cb-bc.nsf/vwapj/Eng-MLM-Info-Bulletin-20080331-Draft(3).pdf/$FILE/Eng-MLM-Info-Bulletin-20080331-Draft(3).pdf).
5. www.dsa.org - Офіційний сайт Асоціації прямих продажів
6. www.wfdsa.org - Офіційний сайт Світової федерації асоціацій прямого продажу

УДК 339.5.012 (477)(045)

Титаренко А.О.,
студентка 501 групи МEB (спеціаліст)
ННІМВ НАУ, м. Київ, Україна
Науковий керівник:
М.А. Ричка,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу
НН ІМВ НАУ, м. Київ, Україна

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ В СОТ

Анотація. В статті проаналізовано сучасний стан міжнародної торгівлі України, експортно-імпортні операції України, вплив СОТ на торговельні зв'язки з країнами-сусідами, а також основними країнами-партнерами.

Ключові слова. Світова організація торгівлі, міжнародна торгівля, експорт, імпорт, сальдо торговельного балансу.

Alina Titarenko
IER 501 student groups (specialist) NNIMV NAU
Kyiv, Ukraine
Scientific Supervisor:
Marina Rychka,
PhD, Associate Professor,
Associate Professor of International

MODERN REALITIES OF UKRAINE'S WTO ACCESSION

Abstract. The article analyzes the current state of international trade of Ukraine, export-import operations in Ukraine, the influence of accession on trade relations with neighboring countries and the basic economic partners.

Key words. The World Trade Organization, international trade, export, import, balance of trade.

Постановка проблеми. Роль Світової організації торгівлі є досить вагомою у сучасному економічному розвитку світу і з кожним роком невпинно зростає. Членство в СОТ стало практично обов'язковою умовою для будь-яких країн, які прагнуть інтегруватися у світове господарство. Питання посилення якісних та кількісних економічних зв'язків між країнами, процесів розвитку світового господарства користуються великою популярністю серед фахівців. України як член СОТ викликає на сьогодні безліч наукових дискусій, при цьому прогнозні оцінки досить розрізнені та несистематичні, інколи вони настільки супротивні, що мають полюсні значення - досить негативними або ж досить позитивними.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Дослідженню співробітництва України та СОТ присвячували наукові праці зарубіжні та вітчизняні вчені, серед яких вагомий внесок здійснили: Я.А. Жаліло, Я.Б. Базилюк, Я.В. Белінська, Т.В. Кальченко, В.Р. Сиденко, О.І. Барановський, А.І. Мокій, І.В. Бураковський, О. І. Шнирков та інші. Питання впливу СОТ на розвиток України вивчалися рядом вчених, такими як: В.М. Ключко, В.В. Мерчанський, В.Я. Амбросов, В.М. Онегіна, Н.В. Волченко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведення аналізу експортно-імпортних операцій України, дослідження зовнішньої торгівлі України з країнами-сусідами на сучасному етапі, а також основних країн партнерів України в 2016 році.

Метою роботи є дослідження співпраці України і СОТ, надання оцінки національної економіки України як члена СОТ.

Основним завданням даної роботи є:

- дослідити сучасний стан міжнародної торгівлі України в рамках СОТ,
- проаналізувати співпрацю України з сусідніми країнами,
- проаналізувати торгівлю України з іншими країнами світу,
- виявити основних торгових партнерів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день досить важливо бути учасником Світової організації торгівлі (СОТ), адже без участі в даній організації країна не може бути повноцінним учасником міжнародних економічних відносин. Станом на 2017 рік членами СОТ є 164 країна світу [1], деякі країни ведуть переговори щодо вступу. Членство у СОТ передбачає

обов'язкову участь у всіх багатосторонніх угодах, крім декількох з обмеженим колом учасників.

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується збільшенням обсягів світової торгівлі, яке перевищує зростання обсягів світового виробництва. Такими високими темпами світова торгівля розвивається з другої половини ХХ століття. Постійне зростання обсягів світової торгівлі було викликано розвитком міжнародного поділу праці, інтернаціоналізацією виробництва, науково-технічним прогресом, зростанням транснаціоналізації капіталу, активній діяльності транснаціональних корпорацій на світовому ринку, лібералізацією міжнародної торгівлі, розвитком торговельно-економічної інтеграції [2].

Загально відомо, що Україна стала повноправним членом СОТ 16 квітня 2008 року. Це був досить важливий крок для нашої держави, тому що майже 95% зовнішньоторговельних операцій в Україні здійснюється в межах СОТ. Той факт, що Україна стала учасником СОТ став кінцем економічної відстороненості від світу та світової торгівлі. Із набуттям членства в СОТ Україна отримала всі необхідні передумови, що складають тактику посиленого економічного зростання. Головним питанням за умов членства нашої держави у СОТ лишається потреба в впровадженні структурних змін української економіки у такий спосіб щоб це гарантувало поліпшення ефективності сільськогосподарського, а також промислового сектору економіки. З ціллю забезпечити належний рівень допомоги товаровиробникам у сфері сільського господарства, Україна зберегла своє право на використання спеціальної системи оподаткування ПДВ у вигляді прибутків, від яких Україна відмовилася, як альтернативи прямій бюджетній підтримці у зв'язку із обмеженістю фінансових ресурсів держави [3].

Найсуттєвішим наслідком для суспільства та вітчизняних виробників у результаті вступу України до СОТ є вирішення питань щодо доступу вітчизняних товарів і послуг на ринки країн-членів СОТ та іноземних товарів і послуг до українського ринку. На справді, членство України у СОТ досить суттєво відбилося на розвитку експорту, де вітчизняні експортери одержали ще більше прав у торговельних суперечках, а також вже користуються механізмом СОТ щодо розв'язання питань по захисту своїх торговельних інтересів. Вступивши до СОТ, згідно з Угодою між Україною та Європейським Співтовариством про торгівлю деякою сталеливарною продукцією, скасували обмеження експорту продукції з металів до країн Європейського Союзу.

Членство в СОТ принесло досить велику кількість переваг для України:

1. Отримання режиму максимального сприяння в торговельному просторі всіх країн-членів СОТ, тобто одночасне покращення умов торгівлі із більш ніж 160 країнами світу, на частку яких припадає понад 95% світової торгівлі;
2. Зменшення тарифних і нетарифних обмежень доступу українських товарів на товарні ринки країн-членів СОТ;
3. Отримання можливості захисту інтересів українських виробників згідно з процедурою розгляду торговельних спорів Світової організації торгівлі;

4. Набуття офіційного статусу переговорного процесу зі створення зони вільної торгівлі з ЄС;
5. Скасування квот на експорт української продукції металургії до ЄС;
6. Доступ до дешевших комплектувальних, устаткування і сировини;
7. Забезпечення недискримінаційного транзиту товарів та послуг [4].

Взагалі, вступ нашої держави до СОТ призвів до поглиблення лібералізації торгівлі, зазначимо, що маса змін сталася або до або ж одразу зі вступом. На сьогодні Україна ще не виконала всіх зобов'язань перед СОТ.

До негативних сторін від вступу України до СОТ відносять :

- загострення проблем низької конкурентоспроможності продукції національного виробництва в умовах неможливості використання вітчизняними виробниками низки пільг. Найбільших втрат зазнали сільськогосподарські підприємства, економічна діяльність яких здійснювалась в пільговому режимі;

- втрата окремими національними виробниками внутрішнього ринку, що призвело до закриття, в першу чергу, тих підприємств, що мали обмежені фінансові ресурси для структурної перебудови;

- поглиблення невідповідності у структурі попиту і пропозиції робочої сили;

- зростання структурного безробіття;

- поглиблення диференціації регіональних ринків праці, внаслідок посилення поляризації регіонів-лідерів та депресивних регіонів [4].

За ці роки, які Україна перебуває у СОТ виділилися дві головні проблеми, що потребують у невідкладному вирішенні, - удосконалення системи сертифікації продукції та підтримки національного виробника [5]. Навіть не зважаючи на високий рівень відкритості національної економіки, внесок України у загальний обсяг світового експорту товарів і послуг досить незначний. Це значно звужує перспективи формування конкурентоспроможності економіки, оскільки саме платоспроможність та потужність внутрішнього ринку визначають стабільність та динамічність соціально-економічного розвитку країни.

Варто зазначити, що торгівельний баланс України після вступу до СОТ значно зменшився, і до сьогодні залишається від'ємним. Розглянемо як змінилася динаміка експорту та імпорту України з моменту вступу до СОТ по 2016 рік (III квартала) (рис.1). Відмітимо, що головною ціллю вступу України до СОТ було удосконалення умов для ведення міжнародної торгівлі [6].

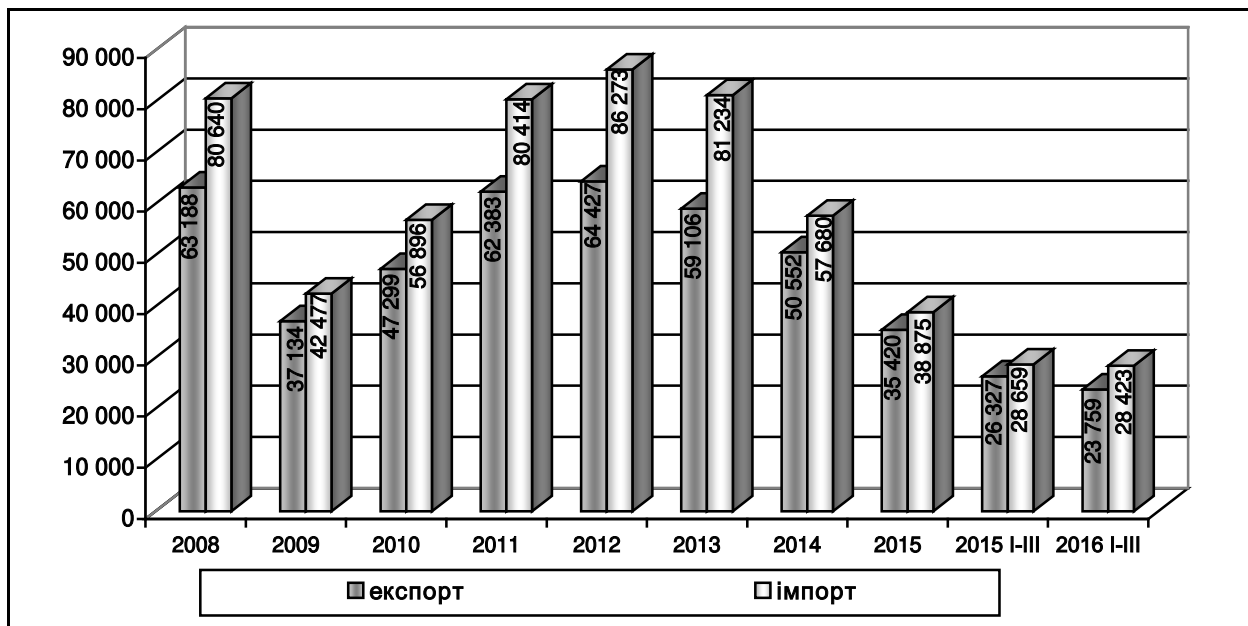

Рис.1. Експортно-імпортні операції України з 2008 по 3 квартал 2016 року, (млн дол. США).

Примітка. Побудовано автором за даними Національного банку України.

Обсяг експорту у 2012 р. становив 64 427 млн дол. США, що є найбільшим показником з моменту вступу до СОТ. Починаючи з 2012 року показники експорту стрімко падали. У 2015 році експорт становив вже 35 420 млн дол. США, що є значно гіршим показником ніж за попередній рік. А в III кварталі 2016 року становив 23 759, тобто скоротився на 2568 млн дол. США в порівнянні з III кварталом 2015 року. Обсяг імпорту, як і експорту, у 2012 мали найбільший показник та з кожним роком імпорт товарів до України скорочувався і в 2015 становив вже 38 875 млн дол. США. В III кварталі 2016 року в порівнянні з III кварталом 2015 року імпорт в Україну скоротився [6].

Аналізуючи результати торговельних операцій України із її сусідніми державами можна зробити висновок, що вступивши до СОТ погіршилися торговельні відносини з Білорусією. Проблема полягає в тому, що Україна знизилася свої ставки митних тарифів, а Білорусія не являється членом, і це не дає змоги Україні збільшити число експортних операцій з Білорусією, як наслідок імпорт товарів Білорусії значно переважає над експортом (табл. 1). Сальдо торговельного балансу між Україною та Білорусією в 2008 становило -2214 млн дол. США, а за 3 квартали 2016 року -1376,1 млн дол. США, за цими результатами можна стверджувати що від початку вступу до СОТ і до сьогодні торгівля з Білорусією є збитковою для України [7].

Таблиця 1

Сальдо зовнішньої торгівлі України з країнами-сусідами за 2011- 3 квартали 2016 року, (млн дол. США)

Країни	2011	2012	2013	2014	2015	2016 3 квартали
Білорусія	-2214	-2882,13	-1600,12	-2439,42	-1580,4	-1376,1
Молдова	738,12	701,6	811,1	581,84	483,1	311
Польща	-393,7	-1025,9	-1473,2	-422,4	-295	-458
Росія	-4633,1	-5407,7	-3980,2	-232,8	-297,9	-1385
Румунія	-182,2	-380,	-340,1	-140,41	17,58	179
Словаччина	258,2	95,5	114,1	239,1	102	35
Угорщина	14,0	350,6	156,4	45,9	-645,0	-48

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Також зазначимо, що негативно вплинув вступ до СОТ на торгівлю України з Словацькою Республікою та Республікою Молдова, адже попит на товари з цих держав значно зріс після того як Україна знизил митні ставки на товари, тому товари з цих країн стали більш конкурентними на українському ринку, як наслідок імпорту почав перевищувати експорт [8].

З іншого боку, вступ до СОТ добре вплинув на ведення міжнародної торгівлі з Румунією, Угорщиною та Польщею. Українські продукти на ринках даних країн стала більш конкурентоспроможною, тому і кількість експортних операцій з України значно збільшилось, а також зросло сальдо торговельного балансу. Також досить позитивним для України стало те, що Російська Федерація вступила до СОТ, до військових подій та навіть в стані війни Росія залишається одним з основних торгових партнерів для України.

Проаналізуємо торговельні відносини України та її головних країн-партнерів. За останні роки торговельні відносини нашої країни поступово переходять зі сходу на захід, тобто на сьогодні як торгові партнери України лідирують західні країни (рис.2).

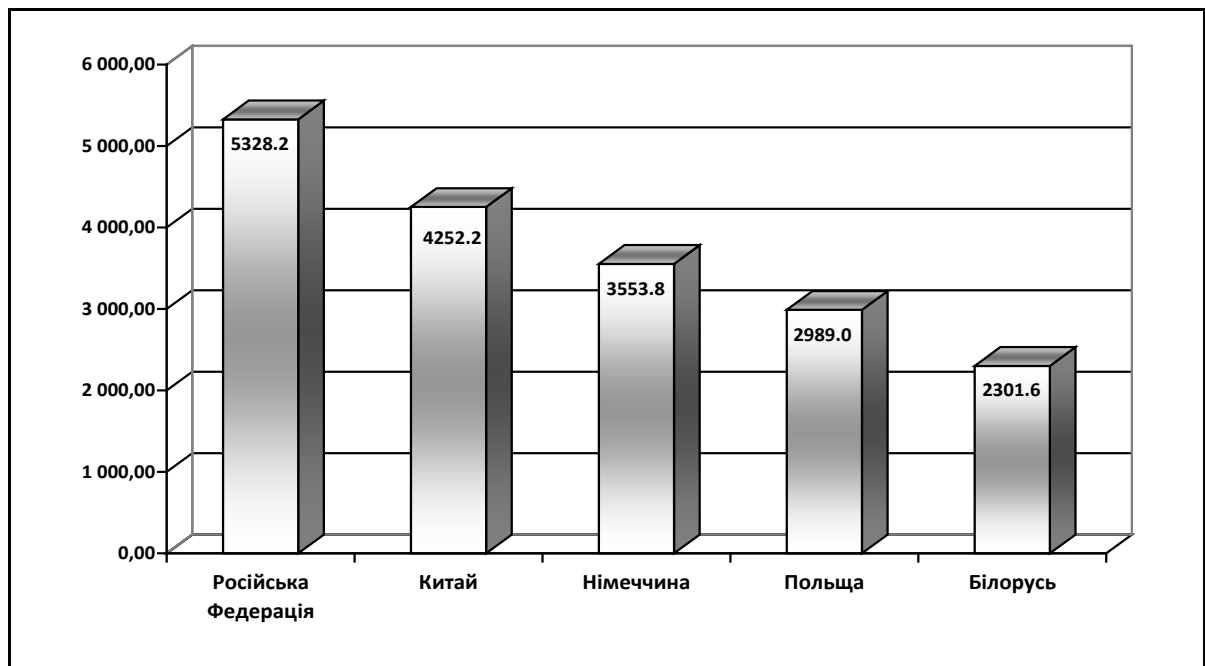

Рисунок 2. Товарообіг основних країн-партнерів України за 3 квартали 2016 року, (млн дол. США).

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Звичайно, ЄС як об'єднання являється головним партнером в торгових відносинах, але якщо розглядати в розрізі, то перевага переходить до Росії та Китаю. На сьогодні перше місце в торговельних відносинах посідає Російська Федерація, де зовнішня торгівля товарами за 3 квартали 2016 року становить 5328,2 млн дол. США. Однак з кожним кварталом торгівля між даними країнами скорочується, а саме через торгові обмеження з боку обох країн. За 3 квартали 2016 року сальдо зовнішньої торгівлі України виявилось негативним і дорівнювало -1385 млн дол. США [9].

Друге місце серед торгових партнерів України посідає Китай. Товарообіг за 8 місяців 2016 року між Україною та Китаєм становить 4252,2 млн дол. США, а сальдо торговельного балансу дорівнює -1064,4, тобто імпорт переважає над експортом. На третьому місці знаходиться Німеччина, товарообіг з даною країною становить 3553,8 млн дол. США. Четверте місце посіла Польща з показником товарообігу в 2989 млн дол. США, у порівнянні 2015 роком товарообіг зріс на 9,6%. Виходячи з цього український експорт до Польщі склав 1 348,8 млн дол. США, та порівняно з попереднім роком виріс на 6,5%. Імпорт до України становив 1640,2 млн дол. США, та у порівнянні 2015 роком зріс на 10,6%. На 5 місці опинилась Білорусь, її товарообіг з Україною дорівнює 2301,6 млн дол. США. Експорт за 3 квартали 2016 року зріс порівняно з 3 кварталом 2015 року на 0,7% та склав 687,7 млн дол. США. Імпорт також зріс на 12%. Отже і сальдо торговельного балансу за 3 квартали 2016 року залишається негативним для України, тобто -1376,1 млн дол. США [9].

Проаналізуємо топ 10 країн до яких Україна експортує (табл. 2). Три країни, які лідирують в експорті українських товарів - це Росія, Китай, а також

Єгипет. В порівняно з 2015 роком лідируючі країни дещо змінились, тобто третє місце на той момент займала Туреччина, частка експорту до даної країни становила приблизно 7%. Знизилась частка експорту до Росії на 12 % [10].

Таблиця 2

Основні країни-експортери української продукції за січень-квітень 2016 року

Країна	Частка від спільного експорту (%)	Млн дол. США
Росія	8,5	921,4
Китай	7,9	851,1
Єгипет	6,5	698
Польща	6	654,5
Туреччина	5,8	628,3
Італія	5,3	576,4
Індія	4,7	506,1
Німеччина	4,3	460,4
Іспанія	3,6	387,7
Угорщина	3,3	352,5

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Зросла торгівля з країнами ЄС, тоді як торгівля з СНД скоротилась. Така ситуація здебільшого через зменшення торгівельних операцій між Україною та Росією. Щодо інших країн пострадянських країн, то торгівля з ними не в кращому стані. Експорт до Білорусії та Республіки Молдови зменшується, імпорт, навпаки, зростає. Знижується оборот товарів з Казахстаном, експорт знизився приблизно на 48%, імпорт на 13,5%. Експорт зменшується до країн Середньої Азії та Кавказу через транзитних обмежень введених Російською Федерацією.

В основному Україна експортує рослинні продукти, переважно зернові. Від експорту зернових культур на початку 2016 року Україна отримала 1,9 млрд дол. США. Також близько 19% припадає на експорт чорних металів з України. Від їх продажу було отримано 2 млрд дол. США. Також Україна експортує жири та масло прибуток від них становив 1,2 млрд дол. США, від мінеральних продуктів було отримано 0,7 млрд дол. США та харчові продукти експортували на 0,6 млрд дол. США [10]. Найбільша частка імпорту України припадає на Росію та Китай. В 2015 році ситуація була дещо іншою, адже друге місце серед імпортерів до України була займала Німеччина. Імпорт з Росії знизився в порівнянні з попереднім роком з 16,3% до 11,7% (табл. 3).

Таблиця 3

Основні країни-імпортери української продукції за січень-квітень 2016 року

Країна	Частка від спільного імпорту (%)	Млн дол. США
Росія	11,7	1365,1
Китай	11,5	1346,1
Німеччина	11	1290,8
Білорусія	6,8	791,7
Польща	6,5	759,3
США	5,2	609,5
Франція	4,5	528
Італія	3,4	396,7
Туреччина	3,2	371,5
Угорщина	2,5	293,6

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Важливим є також те, що імпорт з Туреччини зріс трохи менше ніж в половину. Це пов'язано з тим, що Росія заборонила ввозити Турецькі товари, тому їхній експорт пішов на Україну. Це допомогло Україні стримати ріст цін та товари з Туреччини. Найбільше Україна імпортує мінеральні палива та нафтопродукти. За 2 квартали 2016 даної продукції було завезено приблизно на 2 млрд дол. США. Варто зауважити, що в 2015 Україна експортувала значно більше цієї продукції. Обсяги імпорту машинного та електротехнічного обладнання зросли майже на 23%. Найбільше зріс імпорт транспортних засобів – більш ніж на 80%. На початку 2016 року в Україну було завезено транспортних засобів на суму 864 млн. дол. США.

Членство в Україні в СОТ дало змогу відкрити для держави спроможність ведення переговорів по угодах про вільну торгівлю з ЄС та Європейською асоціацією вільної торгівлі, яка на сьогодні вже діє, також посилило позицію нашої країни в імплементації чинних двосторонніх угод про вільну торгівлю. Актуальним завданням нашої держави в СОТ залишається подальше реформування зовнішньоторговельного режиму України з метою приведення його у відповідність до норм та принципів СОТ [11].

Визначимо основні напрямки подальшої роботи в умовах членства України в СОТ. У рамках реформування торговельного режиму з метою подальшого приведення його у відповідність до норм та принципів СОТ держава спрямовуватиме свої зусилля на [12]:

- запровадження чіткої, взаємної й ефективної співпраці між урядом України та СОТ;
- забезпечення співробітництва з відповідними комітетами СОТ, участь у

двосторонніх та багатосторонніх переговорах у рамках СОТ;

- забезпечення виконання зобов'язань України, взятих в рамках вступу до СОТ;

- ефективне застосування системи моніторингу для забезпечення відповідності правилам СОТ з метою запобігання можливим суперечкам з країнами - членами СОТ;

- реалізацію заходів, спрямованих на інформування громадськості та підтримку бізнесу у використанні системи переваг від членства в СОТ;

- сприяння українським експортерам у покращенні інформованості щодо доступу на ринки країн - членів СОТ.

Висновки. Для будь-якої країни роль міжнародної торгівлі важко переоцінити. Економічний успіх кожної країни світу ґрунтується на зовнішній торгівлі. Крім цього, жодній країні не вдавалося побудувати ефективну економіку, ізолювавшись від світової економічної системи. Світова торгівля завжди розглядалась як найважливіший засіб підвищення ефективності виробництва і споживання, дозволяючи країнам світу, з одного боку, займатися тільки тими видами діяльності, для яких склалися найкращі умови, включаючи факторозабезпеченість, а з іншого – споживати товари та послуги, які без імпорту були б взагалі недоступні або вироблялися б дорожче, ніж за кордоном.

Можна сказати, що міжнародна торгівля України знаходиться на досить невисокому рівні для того, щоб досягти високих показників в експортно-імпортних операціях Україні потрібно ще багато чого зробити. Після вступу до СОТ торгівля з деякими країнами дещо покращилась, а з деякими погіршилась. За останні роки значно скоротився як імпорт, так і експорт України. Падіння експорту до Росії – велика втрата для української економіки, адже Росія була одним із головних експортерів української продукції, суперечки з нею досить помітно нашкодили економіці України.

Щоб збільшити експорт потрібно вести активну боротьбу з конкурентами на світових ринках, з цим переважно справляються тільки транснаціональні корпорації або ж великі холдинги. У зв'язку з цим Україна повинна сприяти розвитку своїх міжнародних компаній, які допоможуть підняти економіку України.

Використані джерела

1. Країни-члени СОТ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

2. Курочкіна І. Г. Аналіз тенденцій розвитку світової торгівлі товарами та послугами // Бізнесінформ. – 2015. – № 9. – С. 37 – 42.

3. Старостенко Г.Г. Інтеграція України у світовий економічний простір // Національна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua>

4. ПАЛАГНЮК А., ПЕТРУСЬ М. УКРАЇНА В СОТ : ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ТА ПРОБЛЕМИ [ЕЛЕКТРОННИЙ РЕСУРС]. – РЕЖИМ ДОСТУПУ : [HTTP://WWW.RUSNAUKA.COM](http://WWW.RUSNAUKA.COM)

5. Редька Ю. А. Наслідки вступу України до СОТ та їх вплив на